

Pirat-sendarar lögdu rásina fyrri sjónvarpsfeløgnum

D.P. Danielsen vildi ikki svara spurningi, um sendiloyvið frá landsstýrinum gjørdi sendingarnar hjá sjónvarpsfeløgnum meiri lógligar

Landsstýrið gav teimum privatv sjónvarpsfeløgnum loyvi at senda, ti fleiri privatsendarar í longri tíð høvdu sent ólógliga.

Soleiðis svaraði landsstýrismaðurin í mentamállum, D.P. Danielsen, tá hann í eini samrøðu varð spurður um grundina fyrri landsstýrisavgerðini tann 1. november 1978.

Óg hetta svarið ferdi av náttúrligum orsökum til spurningin um D.P. Danielsen helt, at sjónvarpsendingarnar eru meira lógligar við sendiloyvinum hjá landsstýrinum, men uttan avtalur við upphavsrettarfeløgin, og uttan loyvi frá Danmarks Radio til at tappa sendingar og senda tær víðari við sendaranum hjá felagnum.

D.P. Danielsen noktaði at svara spurninginum.

Fjølmiðlagranskarin Jørgen Poulsen, Álborg Universitetscenter, var í Føroyum á vári 1979 við tí endamáli at savna tilfar til eina kanning um "TV og den færøske kulturs fremtid". Jørgen Poulsen skrávar í bók síni eftir eina samrøðu við D.P. Danielsen:

"D.P. Danielsen stendur fast við, at feløgin fingi sendiloyvi fyrri at fáa greiðu á spurninginum, ti tað høvdu verið fleiri pirat-sendarar, og at hann sær eina høttan móti føroyskum sjónvarpi í teimum komandi norðurlendsku og ensku satelittunum. Tað er í hesari grundgevingini ikki greitt, hvussu sjónvarpið hjá sjónvarpsfelagnum við 50 prosentum av donskum og 50 prosentum av tilfari úr øðrum londum kann vera eitt føroyskt alternativ".

Politiskt trýst undan valinum

Sambært kanningini hjá Jørgen Poulsen fekk Sjónvarpsfelagið í Tórshavn longu í apríl 1978 lyftið um at fara í holt við sjónvarpsendingar. Lyftið varð givið á einum fundi millum Sjónvarpsfelagið og landsstýrið.

Grundgevingin hjá Sjónvarpsfelagnum var hon, at tað longu tá vóru í minsta lagi 600 sjónvarpstól í Havnini. Talan er ikki um eitt "trýst" uttan týðning, tí hvør móttakari umboðaði tvær atkvøður við tað komandi lótingsvalið í november, skrávar Jørgen Poulsen.

Um sama mundið, sum landsstýrið hevði fund við Sjónvarpsfelagið, viðgjørdi lótingið eitt uppskot um at gera fyrsta byggingstíð av sendinetinum.

Hetta uppskotið varð víðitikið av lótinginum tann 29. september 1978, men samstundis havnaði lótingið einum uppskoti um at gera eina lóg fyrri einum almennum sjónvarpi.

Loyvið loysti frá ábyrgdini

Í bók síni skrávar Jørgen Poulsen um hetta mál: "Við at biða við lóggávuni til sendinetið er bygt, ella í hvussu er til arbeiðið við tí er komið væl á veg, er vandi fyrri at føroyska sjónvarpsmálið verður loyst við ov stuttum skot-brái, tí veljarnir fara neyvnan at góðtaka, at sendinetið stendur liðugt og óbrúkt, meðan lóg verður gjørd fyrri, hvussu sjónvarp skal gerast í Føroyum.

Við at lata spurningin um sjónvarp í Føroyum enn einaferð bert snúgva seg um at gera sendinet, samstundis sum tey privatu sjónvarpsfeløgin sleppa at senda, verður

lættari hjá feløgnum at fáa loyvi til at brúka tað almenna sendinetið.

Haraftrat loysti privata loysnin sjálvsagt lótingið frá ábyrgdini. Eingin kann beinleiðis finna at lótinginum og landsstýrinum fyrri góðsku, mongd og kostnað av sendingunum.

Tann privata loysnin loysti eisini spurningin um sjónvarphús og spurningin um at fara undir framleiðslu av sendingum. Við hesum er í minsta lagi í nøkur ár sloppið undan nýggjum almennum útreiðslum — og almennar útreiðslur, serliga til mentanarlig endamál — hava ongantið verið væl umtóktar í Føroyum.

Mentanarstríð í andróðri

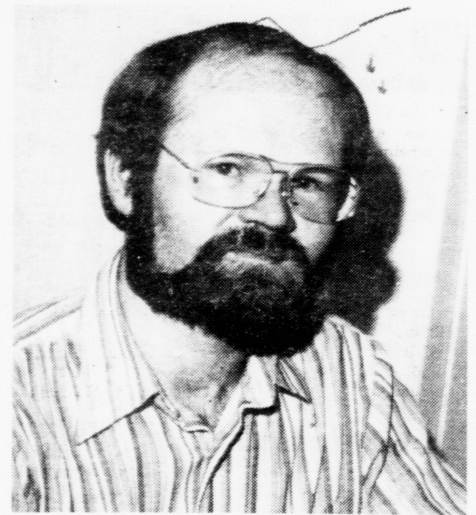
"Við at loyva teimum privatu sjónvarpsfeløgnum hevur tað almenna at visa seg loyst seg frá tí mentanarpolitisku ábyrgdini, sum ein tilk privat sjónvarpsloysn sjálvandi hevur.

Samanbera vit ta privatu sjónvarpsloysnina við tí drúgva stríðinum fyrri føroyskum máli og mentan tey seinastu hundruð árin, bendir tað tann skeiva vegin.

Tað er spell, at fólk ið so stóran mun verður vant við danska mátan at gera sjónvarp, aðrenn ein føroysk sjónvarpsframleiðsla annars hevur kunnað vist, at aðrir mátar at "hugs" sendingar kunnu vera lika góðir og nøgv meira víðkomandi", skrávar Jørgen Poulsen.

Bókin hjá Jørgen Poulsen "TV og den færøske virkelighed" kom út fyrri stuttum. Útgevri er Fróðskaparsetur Føroya.

Jørgen Poulsen: — Spell, at fólk skulu venjast við danska mátan at gera sjónvarp

Kapping um senditíð millum útvarp og sjónvarp

Landsstýrið svarar ikki áheitan um tillaging

Á vári 1979 skrivaði Útvarp Føroya til Landsstýrið og bað um at fáa avtalu í lag við Sjónvarpsfelagið í Havn um senditíðir.

Útvarpsnevndin flutti fram í brævinum, at allar sendingarnar hjá sjónvarpsfelagnum eru í bestu senditíðini hjá útvarpinum. Men Landsstýrið hevur enn ikki svarað áheitanini, sigur Niels Juel Arge, útvarpsstjóri.

Sjónvarpsfelagið í Havn sendir 15 tímar um vikuna, friggjakvöld, leygarkvöld, sunnukvöld og annaðhvønn týsdag ella mikudag. Útvarp Føroya sendir fimm tímar dagliga við høvuðsmenti á kvöld-sendingunum.

Ein avtala er meira neyðug nú enn nakrantíð, síðani Landsstýrið á heysti 1979 gav fimm sjónvarpsfeløgum afturat sendiloyvi. Hesi feløgin eru í fimm teimum størstu byggunum í Føroyum.

Sendararnir hjá feløgnum røkka sostatt um størsta partin av oyggjunum.

Feløgin í Eysturoynni og í Klaksvík hava sett signal-umsetarar upp, sum taka signalið úr Tórshavn. Hini trý feløgin, tvey í Suðuroynni og eitt í Vestmanna senda sjálvi. Tey tappa sjálvi sendingarnar á sama hátt

sum Sjónvarpsfelagið í Tórshavn.

Feløgin hava gjørt íleggingar í senditíðir fyrri 70.000 — 110.000 krónur hvørt, figgjað við limagjaldi. Men í øllum bygnum eru fleiri sjónvarpstól enn limir. Sjónvarpsfelagið á Tvøroyri telur t.d. ikki meira enn 50 limir, men tað eru yvir 100 sjónvarpstól í býnum.

Senda uttan at hyggja ígjøgnum

Allar sendingarnar, sum feløgin senda, eru tappaðar frá danska sjónvarpinum, nakrar fáar undantíknar, sum Sjónvarpsfelagið í Havn ger við bara einum hálvprofessionellum video-upptakara.

Í lótni senda feløgin 15 tímar um vikuna, men einki er til hindurs fyrri, at tey kunnu økja um senditíðina. Í sendiloyvinum er nevnliga eingin avmarking av senditíð.

Landsstýrið hevur bara tryggjað sær, at sendingarnar skulu hava eina góðsku, soleiðis at øll kunnu siggja tær. Haraftrat hevur Filmsetirlitið rætt til at hyggja sendingarnar ígjøgnum. Tað hevur Filmsetirlitið kortini enn ongantið gjørt.

Órsøkin til at Filmsetirlitið hevur tann rættin er, at Landsstýrið vil

tryggja seg móti guds-spottandi og ónæriligum sendingum.

Men feløgin senda tappaðar sjónvarpsseriur aðrenn allir partarnir eru sendir í danska sjónvarpinum. Sostatt verður fyrsti partur sendur, uttan at vita, hvat fer fram í t.d. sætta parti. Tað er óvist hvat Landsstýrið vildi gjørt, um sjónleikarnir fóru at lata seg úr fóru í song saman í hesum partinum.

J. Karter Højgaard, formaður í Sjónvarpsfelagnum í Havn, viðgongur eisini, at felagið ikki hevur stundir til at hyggja eftir øllum sendingunum, aðrenn tær verða sendar.

Feløgin senda eisini barnasendingar hjá Danmarks Radio. Tað halda nógv vera av leið, tí tey føroysku børnini eru longu frammanundan undir stórum málsligari ávirkan uttanfrá.

90 prosent av útlánum á bókasavninum í Havn eru danskar bókur. Órsøkin er ikki, at børnini ikki eisini lesa føroyskar barnabókur, men tær eru bara ikki so nógvur í tali.

Tá J. Karter Højgaard, formaður í Sjónvarpsfelagnum í Havn, varð spurður, hví felagið sendir danskar barnasendingar, svaraði hann:

— Ókkurt nýðast vil at senda.